

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Svante Hult*
 Härad: *Uppvidings* Adress: *Torsby*
 Socken: *Aseda* Berättat av: *Albin Svensson, Skutubra gård*
 Uppteckningsår: *1936* Född år *1882* i *Ekshusa, Mesta sn.*

Uppteckningen rör *Vidskepelse.*

- 1) Skottet 7) Ångster, som vilkogs ner en tes hake katala.
- 2) Bortborring av stolsky. 8) Ja mjölk från andra.
- 3) Rivning av revarnar. 9) Orm i lastgärds tröskeln.
- 4) Behandling av gulsot. 10) Samänissan.
- 5) Behandling av fallbredsak 11) Maran.
- 6) Sätta bort handvärk. 12) Vassel.

-25045

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skottel. Sagesmannens mor, Charlotta Pettersson, kallad Lotta, träffades av skottel en gång då hon skulle gå igenom en stätta. Hon blev så sjukt så hon höll benaps på att laga sig hem. Så amningom gick det i alla fall. Hon la sig på soffan och man fick hjälpa henne av med skorna. Lotta hade värta i hela kroppen men värst över bröstet. Hon bad sin son att hämta en vävsticka och laga i ordning för stjuktning. Detta utföres på följande sätt: En vävsticka skäres en smal sticka, som brytes i mindre stora bitar ungefär 5 cm. långa. Den återstående delen av vävstickan klyves i ena ändan och bändes isär och en av de små bitarna sättes emellan. När detta är gjort, klämmer man i vinklarna mellan vävstickans båda skänklar. Den mindre biten sprättes där undan och skall träffa det sjuka stället. Så förfäres med alla små bitarna.

Skriv endast på denna sida!

Sonen gjorde som modern bad honom. Sedan gick han ut och körde in ett lass hö. Då han kom in igen, var gumman i arbete. Hon har hjälpt både sig själv och andra många gånger på detta sätt.

Hennes son, som nu är en 54 års man, trodde fullt och fast på att metoden var bra. Han demonstrerade tillvägagångssättet och var mycket roga med att stickan inte ritades mot några människor.

Borttagning av stolslag. Stolslag är en inflammation på ogrundskick. Det borttages på följande sätt:

En trefot vrids tre varv motsols. Därefter stöter man till det sjuka stället med en av trefotens fötter. Sedan vrids trefoten tre varv motsols igen och man stöter till med den andra foten. Åter tre varv och en stöt med den tredje foten. Sedan spottar man på det sjuka stället och stolslaget försvinner efter en stund.

-4-
5045

3
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sagesmannen har upprepade gånger blivit botad och även botat andra med tillhjälps av krefot och spottkaniag.

Rivning av rivormer. Detta hade sagesmannen själf inte utfört, men mor Lotka kunde det. Hon beskrev metoden så: Man tar nio målar, synklas eller knappmålar, och river tre gånger motsols runt red-
omnen med varje mål. Sedan spottas man på den och den går bort. Lotka, som nu är 83 år gammal, har provat metoden och vet att den är bra.

Botande av gulst. Tillvägagångsättet velle inte gunnman själf beskriva utan hänvisade till sonen och gjöts ut. Metoden är mycket enkel, sade herr Sounson. Om patienten är en man, tar man här från den kvinnliga könsdelen, klipper den smält och blandar i saft eller något rådan och låter den sjuka drickas. Är patienten en kvinna, tar

man här från den manliga könsdelen.

"Det var en flicka i grannskapet för några år sedan," berättade sagomannen, "som hade fått svår gulsot. Hon hade läkare till sig flera gånger, men det hjälpte inte. Då tänkte jag att jag skulle bota henne. Häreina stod jag sjötv för, och lite saft fiske jag av Lotta, och så skickade jag medicinen till flickan. Hon visste förstås inte om, hur det var kopsblandat. Hon drack utav det, och efter en vecka var hon bra. Det blev nog lite konstigt, men en vet inte, vad en skall ha."

Botande av fallandesot. "Fallandesot har jag inte sjötv varit med om att bota," sade sagomannen, "men det lär gå så länge den sjukes far och mor lever. Man skall ta av de vätskor, som avskändas vid samlagut och ge den sjuka att ta in."

- 5045

5
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sätta bort handvärtet "Det kunde min farfar.
Jag minns så väl en gång då far min hade hand-
värtet. Det värtet så han höll på att bli alldeles
från vettet. Han låg på en soffs och vred sig.
Till slut blev han arg och sade till far sin: "J,
som ska komma sätta bort handvärtet, ha för far
och sätt bort min innan jag blir tokig!" Då
tog farfar honom med till en stor entuska, som
står ensam i en trage vid Ekshovs gård. Han
flötade undan barken på bussen ungefär en
meter från marken och skar sen ut en sticka ur
stammen. ^{Med} denna sticka pekade han i handvärtet
kring den handen, som värtet, så att han fick
blod på stickan. Sen satte han in denna med
blodet på i stammen och vick barken över. Tand-
värtet stäppa inte strax men på hemvägen kändes
alldeles som ett slag i haken och handvärtet var

berta. Men den som hugger över enbusken han
får handväskan."

Buskens står kvar ännu. Se nedanstående bild

Mg
Lund

Stigårdet, som vidtoges när en tes hade kulvat. Då en
tes hade kulvat skulle man innan man röde vid
något djur ha spillning och kasta över kon. Gjorde
man ej detta kunde mjölken tas ifrån en eller
stämmas. Det berättas om en f. d. kändis i Brinken-
lid, som kunde den konstern. Han gifte till en gemma,

vars tes hade skalvat ryggs, och tog en bom brukte och
satte in den i stekugnen. "Du skall få se att det
blir pannkaka," sade han till gummman. (Man brukar
steka pannkaka av råmjölk). Då klocken tog
ut brukten, var den full med svart smörja. Gummman
hade varit ledare än han trott på och Karlal
kospillning över honom innan han hade rökt
varken den eller skalvans.

För att förhindra illvilliga personer att stämma
mjötken skulle man ha stäl i mjötkbyllan när
man mjötkade en tes första gången efter kalorningen.
Lotta har ännu idag en kenis i mjötkbyllan vid
sådane tillfällen.

Då en tes skulle släppas ut första gången
efter kalorningen skulle man för att avvärja ohus
lägga en limmelapp utanför kaskgärdskröslan,
antända den och låta den gå däröver.

Småland
Apyvidinge
Aseda
sept. 1936

5045

Myt. So. Platt
Ber. att Svansson
Född 1888

8
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Få mjölks från andra. Dönelonsdag-matt gick
man baspota ut på görselbögen med smörkärnan
i näven och ropade: "Så långt som detta ropet
hörs, så långt är sanket mith." På detta sätt
kunde man få mjölks från flera ställen. Det
enda sättet att få ha sin mjölks i fred var att
gå ut och höra efter när någon ropade och då
svara: "Var sket du dejt?"

Kos sagesmannen hade komna vid ett tillfälle
utan anledning börjat mjölka daligt. Han hade
fått nys om att det fanns en gummor i Möllet,
som kunde få mjölks. Han passade nästa gång på
att vara när gummor ropade. Efter detta mist-
kade komna som vantigt.

Orum i Ladugårdstjärskolan. För att få tur i
ladugården borrar man ett hål i ladugårdstjärskolan
stoppade in en levande arm i hålet och täppte

Tom. Uppst. Traste Katt - 10 -
1936 5045
Kreda hos Albin Svensson

till detta med en träpugg. I den gamla ladugården
hade sagesmannen vidtagit denna åtgärd även ej i
den nya.

Sonämisen. Herr Svensson berättade, att han
två gånger under sömnen känt sig som fast-
bländ i en bygelbänk och knappast har kunnat
andas. Han har tyckt att han försökt springa, men
det hade varit omöjligt. Hans farfar hade många
gångar haft samma åkomma och brukade säga: "Den
där förbannade Sonämisen var på mig igen." Båda
gångarna sagesmannen känt sig så där, har det
varit efter kända passars död. Tillståndet kunde
vara i tio minuter och mer. Det enda sättet
att undgå obehaget är att undvika att ligga på
rygg.

Maran. Det har känt att man ibland då man
kom till stallen på morgnen har försökt hästen

Skriv endast på denna sida!

Son. Uppf. Svante Kull 1935/11 -
5045
Neda Ber. Albin Svensson

10
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

svettig och torr. Den hade under natten ridits
av maran. För att förhindra detta brukar man
binda ett skärjärn från en kavelstolska över
hästens rygg.

Varsel. "Vi va och sågade bocka i Sjötenbla
i väras," berättade herr Svensson, "en mordtänning
hva andra och jag. Mordtänningen och jag hade
blivit ovänner om ett fruntimmer. D.v.s. jag
bydde mej jin inka så mycket om det, men den
andre var arg och lovade att han skulle lägga
mej' vid tillfälle. En dömlönsdagsnatt då vi
gick och lagt oss och städet lyset, sågs vi alla
fyra liksom en tavla i silvriga färg på spetsmuren. King
taolna var det en ram i röd färg och under den
var det en stor röd fläck. Efter en stund försvann allt-
sammans. Vi trodde först att det kunde vara något sken
från spisen, men detta orsade sig vid undersökning

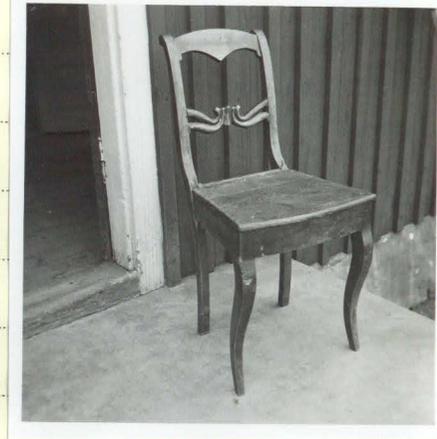
a. Lotka.

b. Trefot, som hon brukat bord
stolky med.

5045

Åsiga av Lottas möbler.

Skriv endast på denna sida!

vara omöjligt. Norrlänningen sade att det skulle
komma att utspelas ett 'drama'. Det blev emellertid
ingenting av den sorten. Jag åskade mig något,
och efter en bit för norrlänningen.